

**ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΟΥΝ ΟΙ ΑΘΛΗΤΕΣ  
ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ  
ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ERASMUS+ SPORT:  
“AFTERMATCH – LIFE BEYOND SPORT”**

Ματσάνκος, Ν.,<sup>1</sup> Γαργαλιάνος, Δ.,<sup>2</sup> Αρχιμανδρίτης, Γ.,<sup>1</sup> & Αντωνόπουλος, Π.<sup>1</sup>

<sup>1</sup> Intermediakt

<sup>2</sup> ΤΕΦΑΑ, ΔΠΘ

### **Περίληψη**

Η Διπλή Σταδιοδρομία των Αθλητών (Dual Career of Athletes) είναι ένα πολύ σημαντικό ζήτημα που (πρέπει να) απασχολεί τους αθλητές (ενεργούς και μη), τους επαγγελματίες που ασχολούνται με τον αθλητισμό, καθώς και τους φορείς του χώρου (σωματεία, ομοσπονδίες, ενώσεις, κλπ.), οι οποίοι εκφράζουν μεν σποραδικά την ανησυχία τους, αλλά ουσιαστικά δεν κάνουν κάτι για το θέμα αυτό, πράγμα που ευνοεί το γεγονός ότι δεν υπάρχει και σχετικό θεσμικό πλαίσιο. Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού έργου «AFTERMATCH – Life Beyond Sport» διερευνήθηκε μία διάσταση της Διπλής Σταδιοδρομίας που δεν έχει μελετηθεί επαρκώς, η οποία αφορά στο αν οι αθλητές αποκτούν κάποιες δεξιότητες κατά την διάρκεια της αθλητικής τους σταδιοδρομίας που μπορούν να αξιοποιήσουν στην μετά τον αθλητισμό επαγγελματική τους αποκατάσταση. Για την υλοποίηση της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν οι μέθοδοι του ερωτηματολογίου και της συνέντευξης. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι όντως οι αθλητές αποκτούν κάποιες σημαντικές δεξιότητες κατά την διάρκεια της αθλητικής τους σταδιοδρομίας, οι οποίες αξιολογούνται θετικά από οργανισμούς και επιχειρήσεις.

Λέξεις κλειδιά: Διπλή Σταδιοδρομία (Dual Career), Αθλητισμός, Ευρωπαϊκό Έργο.

### **Εισαγωγή**

Λόγω των σημαντικών θετικών οικονομικών, κοινωνικών και άλλων επιπτώσεων που έχει ο αθλητικός τομέας υποστηρίζεται επαρκώς από ευρωπαϊκά προγράμματα. Για την διασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης του η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΕΕ) δημιούργησε το «Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Εργασίας για τον Αθλητισμό 2014 - 2017», όπου δίνεται προτεραιότητα στην καταπολέμηση του ντόπινγκ, την καταπολέμηση του από πριν καθορισμού των αγώνων (match fixing), την προστασία των ανήλικων, την χρηστή διακυβέρνηση, την ισότητα των φύλων, την βιώσιμη χρηματοδότηση, την κληρονομιά των μεγάλων αθλητικών εκδηλώσεων, την καινοτομία, την προώθηση της σωματικής άσκησης, την ενίσχυση της υγείας, τον εθελοντισμό, την απασχόληση στον αθλητισμό, την εκπαίδευση και την κατάρτιση στον αθλητισμό και την Διπλή Σταδιοδρομία των Αθλητών, για την οποία εξέδωσε και ειδικές Οδηγίες (2012). Το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα «AFTERMATCH» στοχεύει στην διερεύνηση των δεξιοτήτων που αποκτούν οι αθλητές κατά την διάρκεια της αθλητικής τους σταδιοδρομίας, οι οποίες συμβάλλουν στην ομαλή ένταξή τους στην κοινωνία μετά την ολοκλήρωση της αθλητικής τους σταδιοδρομίας μέσω μίας αξιοπρεπούς επαγγελματικής αποκατάστασης.

### **Ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα για την Διπλή Καριέρα**

Από το 2009, η ΕΕ έχει παράσχει χρηματοδοτική στήριξη σε 18 διακρατικά προγράμματα για την αντιμετώπιση των διαφόρων πτυχών της Διπλής Σταδιοδρομίας (ΕΕ, 2009, 2013α, 2013β, 2016), περιλαμβανομένης της δικτύωσης μεταξύ των ενδιαφερόμενων, των δράσεων ευαισθητοποίησης και συλλογής δεδομένων μέσω διαβουλεύσεων και ερευνών. Αξίζει να σημειωθεί, ότι τα περισσότερα προγράμματα εστιάζουν τόσο στην «μικρο – διάσταση», όσο και στην «μάκρο-διάσταση» του θέματος, δηλαδή τους λόγους για τους οποίους οι αθλητές ασχολήθηκαν με τον αθλητισμό, καθώς επίσης και τις πρακτικές που είναι αποτελεσματικές

τόσο στο αθλητικό, όσο και στο εκπαιδευτικό περιβάλλον. Με την «μέσο – διάσταση» του θέματος, δηλαδή τους παράγοντες που επηρεάζουν την ζωή του αθλητή ακόμα και μετά το τέλος της αθλητικής του σταδιοδρομίας, έχουν ασχοληθεί μόνο δύο προγράμματα έως τώρα, τα οποία εστιάζουν στις δεξιότητες που αποκτά κατά την διάρκειά της. Παρά τις διαφορές στις μεθοδολογικές προσεγγίσεις, τα προγράμματα αυτά παρείχαν χρήσιμες πληροφορίες για την κατανόηση του φαινομένου της Διπλής Σταδιοδρομίας, προσφέροντας πιθανές λύσεις για την ανάπτυξη, την μεταφορά ή/και την εφαρμογή καινοτόμων πρακτικών για πρωτοβουλίες ευρύτερης κλίμακας σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

### Σκοπός

Σκοπός του προγράμματος ήταν να διερευνήσει αν οι αθλητές αποκτούν κάποιες δεξιότητες από την ενασχόλησή τους με τον αθλητισμό, τις οποίες μπορούν να αξιοποιήσουν στην αγορά εργασίας όταν ολοκληρώσουν την αθλητική τους σταδιοδρομία.

### Μεθοδολογία

Δείγμα: Στην έρευνα συμμετείχαν πρώην αθλητές και αθλήτριες επαγγελματικού επιπέδου, ανεξαρτήτως ηλικίας (ο μέσος όρος ήταν 40 χρόνια και πέντε μήνες), οι οποίοι είχαν αποχωρήσει από την ενεργό δράση για τουλάχιστον τρία χρόνια. Συλλέχθηκαν 50 ερωτηματολόγια από κάθε χώρα (σύνολο 250) και πραγματοποιήθηκαν 20 συνεντεύξεις ανά χώρα με πρώην και νυν αθλητές, καθώς και εργοδότες, οι οποίες εστίασαν κυρίως: α) στην ποσοτική και την ποιοτική αξιολόγηση της χρησιμότητας των δεξιοτήτων που αποκτώνται κατά την διάρκεια της αθλητικής καριέρας των αθλητών και β) στην αντίληψη των εργοδοτών και των υπεύθυνων ανθρώπινου δυναμικού επιχειρήσεων για τις αθλητικές δεξιότητες που μπορούν να συμβάλλουν στην βελτίωση των επιδόσεων των επιχειρήσεων.

Όργανα μέτρησης: Για την κατανόηση της γενικής εικόνας της κατάστασης της απασχόλησης των πρώην αθλητών (π.χ., τομέας που εργάζονται, σταθερότητα της απασχόλησής τους, δεξιότητες που απέκτησαν από τον αθλητισμό και χρησιμοποιούν στην εργασία τους) χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος του ερωτηματολογίου, το οποίο ήταν χωρισμένο σε δύο μέρη. Το πρώτο αφορούσε κοινωνικό-δημογραφικά δεδομένα, ενώ το δεύτερο περιλάμβανε ερωτήσεις τύπου Likert (όπου 1 = Διαφωνώ πλήρως και 5 = Συμφωνώ πλήρως), καθώς και ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής.

Επίσης χρησιμοποιήθηκε και η μέθοδος της συνέντευξης, η οποία στόχευε στην συλλογή πληροφοριών για την κατανόηση των αντιλήψεων:

α) των αθλητών σχετικά με τα ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά των δεξιοτήτων που απέκτησαν από την αθλητική τους σταδιοδρομία. Οι συνεντεύξεις αυτές ήταν χωρισμένες σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος ήταν γενικό και περιλάμβανε ερωτήσεις σχετικά με την αθλητική εμπειρία, τον τύπο του αθλήματος που επέλεξαν, καθώς και σημαντικές προσωπικές στιγμές στην πορεία τους, ενώ το δεύτερο μέρος ήταν πιο ειδικό και περιλάμβανε ερωτήσεις σχετικές με τις δεξιότητες που απέκτησαν από το συγκεκριμένο άθλημα και τους τρόπους που μπορούν να τις χρησιμοποιήσουν στην ζωή τους μετά τον αθλητισμό,

β) των εργοδοτών σχετικά με τις δεξιότητες που αποκτούν οι αθλητές από την ενασχόλησή τους με τον αθλητισμό και μπορούν να αξιοποιηθούν από τις επιχειρήσεις. Οι συνεντεύξεις αυτές αποτελούνταν από ένα κύριο μέρος, το οποίο περιλάμβανε ερωτήσεις σχετικά με τον τρόπο πρόσληψης που χρησιμοποιούν οι εργοδότες, τις δεξιότητες που αναζητούν σε έναν υποψήφιο, καθώς επίσης αν η αθλητική εμπειρία των υποψηφίων μπορεί να αντικαταστήσει την επαγγελματική εμπειρία στην λειτουργία μίας επιχείρησης.

Διαδικασία συλλογής δεδομένων: Η διανομή και η συλλογή των ερωτηματολογίων έγινε ηλεκτρονικά μέσω του διαδικτύου και η ανάλυση των απαντήσεων έγινε με τα εργαλεία στατιστικής της google ξεχωριστά για κάθε χώρα που συμμετείχε στην έρευνα. Οι συνεντεύξεις έγιναν με προσωπικές συναντήσεις με τους συμμετέχοντες.

## Αποτελέσματα - Συζήτηση

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνηθεί αν οι αθλητές αποκτούν κάποιες δεξιότητες από την ενασχόλησή τους με τον αθλητισμό, τις οποίες μπορούν να αξιοποιήσουν στην αγορά εργασίας όταν ολοκληρώσουν την αθλητική τους σταδιοδρομία. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι αθλητές (ενεργοί και μη) αποκτούν τις παρακάτω δεξιότητες: θέση στόχων, αυτοπεποίθηση, επικέντρωση, πειθαρχία, ομαδικότητα, υπευθυνότητα, παρακίνηση, γνώση δεξιοτήτων, αντοχή / υπομονή, αυτενέργεια, οργάνωση του χρόνου και επίλυση προβλημάτων. Οι δεξιότητες αυτές διαφοροποιούνται ανάλογα με το άθλημα και χρησιμοποιούνται ανάλογα με το είδος της εργασίας στο οποίο έχουν επιλέξει να ασχοληθούν.

Επίσης διαπιστώθηκε ότι οι αθλητές έχουν επίγνωση των δεξιοτήτων που αποκτούν από την ενασχόλησή τους με τον αθλητισμό, αλλά δυσκολεύονται να τις αξιοποιήσουν στην αγορά εργασίας. Κατά την μετάβασή τους αυτή βασίζονται κυρίως στην υποστήριξη της οικογένειάς τους και θεωρούν ευπρόσδεκτη οποιαδήποτε υποστήριξη που θα προερχόταν από την Ομοσπονδία του αθλήματός τους.

Από την άλλη πλευρά, οι εργοδότες και οι επιχειρήσεις, αν και γνωρίζουν ότι οι αθλητές (ενεργοί και μη) είναι άτομα με αρκετές δεξιότητες και εμπειρίες, όταν φτάνουν στην διαδικασία των συνεντεύξεων δεν περιλαμβάνουν ερωτήσεις σχετικά με την αθλητική τους ενασχόληση και τις εμπειρίες τους. Οι δεξιότητες που θεωρούν σημαντικές για την επιχείρησή τους είναι η επικοινωνία, η ομαδικότητα και η επίλυση προβλημάτων, με την δημιουργικότητα και την υπευθυνότητα να τις ακολουθούν.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τα ερωτηματολόγια και τις συνεντεύξεις διαπιστώθηκε ότι μετά την λήξη της αθλητικής τους σταδιοδρομίας οι περισσότεροι αθλητές έχουν σταθερή εργασία και είναι ικανοποιημένοι με αυτή. Επίσης, είναι ικανοποιημένοι με το επίπεδο αξιοποίησης των εμπειριών που απέκτησαν μέσω του αθλητισμού και φαίνεται ότι έχουν επίγνωση του μεγάλου δυναμικού και του ευρέος φάσματος των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων που μπορούν να αναπτυχθούν μέσω του αθλητισμού. Επιπλέον, οι αθλητές υποδεικνύουν ότι πρέπει να θεσπιστούν περισσότερα μέτρα για την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και των αθλητών και να υπάρξει ευαισθητοποίηση σχετικά με τις υπάρχουσες πρωτοβουλίες για την ανοικτή πρόσβαση σε δεσμούς με την αγορά εργασίας. Ακόμα, οι εθνικές αρχές θα πρέπει να εκπονήσουν σχετικά προγράμματα για την ένταξη των επαγγελματιών αθλητών σε κατάλληλες θέσεις εργασίας στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, καθώς και να υποστηρίξουν πρωτοβουλίες που διευκολύνουν την συμμετοχή των επιχειρήσεων σε συμφωνίες χορηγίας, προσφέροντας στους αθλητές την ευκαιρία να αποκτήσουν εργασιακή εμπειρία στις επιχειρήσεις τους.

Μεγάλοι οργανισμοί όπως ο Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή ([www.olympic.org](http://www.olympic.org), 2008) και η FIFpro (2011) έχουν αναγνωρίσει ότι η εκπαίδευση των αθλητών αποτελεί αναγκαίο κομμάτι της ζωής τους και έχουν δημιουργήσει σημαντικές εκπαιδευτικές επιλογές, οι οποίες δυστυχώς περιορίζονται αυστηρά προς τα μέλη τους. Για τον λόγο αυτό, οι συνεργάτες του ευρωπαϊκού έργου «AFTERMATCH» αποφάσισαν την δημιουργία ενός εκπαιδευτικού μοντέλου, το οποίο αποσκοπεί στην ενημέρωση των πρώην και νυν αθλητών για τις δεξιότητες που αποκτούν από τον αθλητισμό και στον τρόπο με τον οποίο μπορούν να τις αξιοποιήσουν για την επαγγελματική τους αποκατάσταση μετά τον αθλητισμό. Το μοντέλο αυτό απευθύνεται σε 3 βασικές κατηγορίες οι οποίες προκύπτουν από τα στοιχεία της έρευνας που πραγματοποιήθηκε, δηλαδή σε: α) επαγγελματίες που συνδέονται με τον αθλητισμό, β) δάσκαλους και καθηγητές και γ) υπεύθυνους ανθρώπινου δυναμικού επιχειρήσεων και οργανισμών καθώς και σε εργοδότες

## Συμπεράσματα

Βασικό συμπέρασμα που απορρέει από την έρευνα είναι ότι οι αθλητές αποκτούν συγκεκριμένες δεξιότητες από την ενασχόλησή τους με τον αθλητισμό και όσοι τις αντιλαμβάνονται και τις κατανοούν πραγματοποιούν το στάδιο της μετάβασής τους στην αγορά εργασίας πιο εύκολα από όσους δεν το κάνουν. Συνεπώς, οι «παράγοντες» του αθλητισμού (οι προπονητές, οι γυμναστές, τα διοικητικά στελέχη, οι γονείς, κλπ.) που επηρεάζουν τους αθλητές στην διάρκεια της αθλητικής τους πορείας πρέπει να φροντίζουν ώστε αυτοί να αποκτούν τις κατάλληλες δεξιότητες και τα προσόντα που θα τους δώσουν την δυνατότητα να ενσωματωθούν ομαλά στην κοινωνία μετά τον αθλητισμό.

## Βιβλιογραφικές αναφορές

- AfterMatch Authorship (2017). Aftermatch – Life Beyond Sport, WP3 - Survey. Διαθέσιμο στην σελίδα:  
[http://www.aftermatch.net/wpcontent/uploads/2015/05/WEB\\_aftermatch\\_brochure\\_project.pdf](http://www.aftermatch.net/wpcontent/uploads/2015/05/WEB_aftermatch_brochure_project.pdf)
- European Commission (2012). Guidelines on Dual Careers of Athletes - Recommended Policy Actions in Support of Dual Careers in High-Performance Sport. Brussels.
- European Commission (2009) Calls for proposals/tenders - EAC/21/2009 - Results of the selection process. Retrieved in December 2015 from [http://ec.europa.eu/sport/calls/2009/eac-21-2009-results\\_en.htm](http://ec.europa.eu/sport/calls/2009/eac-21-2009-results_en.htm)
- European Commission (2013a) Erasmus Higher Education - Compendium 2013. Retrieved in December 2015 from: [https://eu.daad.de/medien/eu/KA2/erasmus\\_compendium\\_2013\\_en.pdf](https://eu.daad.de/medien/eu/KA2/erasmus_compendium_2013_en.pdf)
- European Commission (2013b) European Partnership on Sports - EAC/S03/2013 -Results of the selection process. Retrieved in December 2015 from: [http://ec.europa.eu/sport/policy/preparatory-actions/preparatory-actions-2013\\_en.htm](http://ec.europa.eu/sport/policy/preparatory-actions/preparatory-actions-2013_en.htm)
- FifPro (2011). FIFPro Ανακτήθηκε στις 8 Ιανουαρίου 2014, από την σελίδα: <https://www.fifpro.org/en/players/education/fifpro-online-academy>
- UNICEF (2017). Life skills. Ανακτήθηκε στις 10.10.2017 από την σελίδα: [https://www.unicef.org/lifeskills/index\\_7308.html](https://www.unicef.org/lifeskills/index_7308.html).
- [Www.olympic.org](http://www.olympic.org) (2008). Three thousand athletes part of IOC Athlete Career Program. Ανακτήθηκε στις 15 Αυγούστου 2017 από την σελίδα: [www.olympic.org/media?articleid=53592](http://www.olympic.org/media?articleid=53592).
- [Www.olympic.org](http://www.olympic.org) (2009a). Education. Ανακτήθηκε στις 15 Αυγούστου 2017 από την σελίδα: [www.olympic.org/content/olympic-athletes/elite-athletes/education](http://www.olympic.org/content/olympic-athletes/elite-athletes/education).
- [Www.olympic.org](http://www.olympic.org) (2009b). Life skills. Ανακτήθηκε στις 15 Αυγούστου 2017, από την σελίδα: [www.olympic.org/content/Olympic-Athletes/Elite-Athletes/life-skills](http://www.olympic.org/content/Olympic-Athletes/Elite-Athletes/life-skills).
- Research for cult Committee – Qualifications / Dual Career in sports. Διαθέσιμο στην σελίδα: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/573416/IPOL\\_STU\(2016\)573416\\_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/573416/IPOL_STU(2016)573416_EN.pdf)